

الگوی ساختاری بی‌صدافتی تحصیلی براساس جو عاطفی خانواده و هوش معنوی با میانجیگری خودپنداشت تحصیلی در دانش‌آموزان

The structural model of academic dishonesty based on the emotional atmosphere of the family and spiritual intelligence with the mediation of academic self-concept in student

AbdolMohammad Ordozadeh

PhD Student in Educational Psychology, Department of Educational Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

Farah Naderi*

Professor, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

nmafra@yahoo.com

Zahra Eftekhari Saadi

Assistant Professor, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

Parvin Ehteshamzadeh

Associate Professor, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

عبدالمحمد اردوزاده

دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی تربیتی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

فرح نادری (نویسنده مسئول)

استاد گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

زهرا افتخاری صعادی

استادیار گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

پروین احتشام زاده

دانشیار گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

Abstract

The purpose of the present study was to provide a structural model of academic dishonesty based on the emotional atmosphere of the family and spiritual intelligence with the mediation of academic self-concept in students. The descriptive-correlation research method was path analysis. The statistical population of the research was all the male students of the second secondary level of Khorram Abad city in the academic year of 2021-2022 300 of them were selected and studied by multi-stage cluster sampling method. To collect data, a dishonesty questionnaire (ADQ, Khamsan and Amiri, 2013), a family emotional atmosphere questionnaire (FPQ, Hillburn, 1964), a spiritual intelligence questionnaire (SIQ, Abdollahzadeh et al., 2017), and an academic self-concept questionnaire (ASQ, Chen and Thomson, 2004) were used to collect data. The findings showed that there was no significant direct effect between the emotional atmosphere of the family and academic dishonesty ($p < 0.05$). There is a statistically significant relationship between the emotional atmosphere of the family and academic self-concept ($p < 0.01$), and there is a significant direct effect between spiritual intelligence and academic self-concept with academic adjustment ($p < 0.01$). In addition, there was a significant indirect effect between spiritual intelligence and academic dishonesty through the mediation of academic self-concept ($p < 0.05$), and there was a significant indirect effect between the emotional atmosphere of the family and academic dishonesty through the mediation of academic self-concept ($p < 0.05$). The final model also had a good fit. From the above findings, it can be concluded that academic self-concept plays a mediating role between the emotional atmosphere of the family and spiritual intelligence with the academic dishonesty of students.

Keywords: academic dishonesty, academic self-concept, emotional atmosphere, spiritual intelligence.

چکیده

هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی ساختاری بی‌صدافتی تحصیلی براساس جو عاطفی خانواده و هوش معنوی با میانجیگری خودپنداشت تحصیلی در دانش‌آموزان بود. روش پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع تحلیل مسیر بود. جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم شهر خرم آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند که تعداد ۳۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه بی‌صدافتی (ADQ، خامسان و امیری، ۱۳۹۰)، پرسشنامه جو عاطفی خانواده (FPQ، هیل برن، ۱۹۶۴)، پرسشنامه هوش معنوی (SIQ، عبدالله‌زاده و همکاران، ۱۳۸۷) و پرسشنامه خودپنداشت تحصیلی (ASQ، چن و تامسون، ۲۰۰۴) استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که بین جو عاطفی خانواده و بی‌صدافتی تحصیلی اثر مستقیم معنی‌داری وجود نداشت ($p > 0.05$). بین جو عاطفی خانواده و خودپنداشت تحصیلی با آماری معنی‌دار بود ($p < 0.01$) و بین هوش معنوی و خودپنداشت تحصیلی با سازگاری تحصیلی اثر مستقیم معنادار وجود دارد ($p < 0.01$). علاوه بر این بین هوش معنوی با بی‌صدافتی تحصیلی از طریق میانجی‌گری خودپنداشت تحصیلی اثر غیر مستقیم معنی‌دار داشت ($p > 0.05$) و بین جو عاطفی خانواده با بی‌صدافتی تحصیلی از طریق میانجی‌گری خودپنداشت تحصیلی اثر غیر مستقیم معنی‌دار دارد ($p > 0.05$). مدل نهایی نیز از برازش مطلوبی برخوردار بود. از یافته‌های فوق می‌توان نتیجه گرفت خودپنداشت تحصیلی نقش میانجی بین جو عاطفی خانواده و هوش معنوی با بی‌صدافتی تحصیلی دانش‌آموزان دارد.

واژه‌های کلیدی: بی‌صدافتی تحصیلی، جو عاطفی، خودپنداشت تحصیلی، هوش معنوی.

با توجه به رشد روز افزون مراکز علمی و گرایش به ارتقاء تحصیلی، از جمله بافت‌هایی که عمل اخلاقی اهمیت خاصی در آن می‌یابد، محیط‌های علمی و تحصیلی است و یکی از برجسته‌ترین مصادیق عمل دارای موضوعیت اخلاقی در اینگونه بافت‌ها، بی‌صدقاتی تحصیلی^۱ است (شیرزاده و میکائیلی منیع، ۱۴۰۲). بی‌صدقاتی تحصیلی به عملی غیراخلاقی گفته می‌شود که دانشجویان و دانش‌آموزان برای برتری در تحصیلات آموزشی خود بدون زحمت انجام می‌دهند (روسدی^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). بی‌صدقاتی تحصیلی به یک مشکل جدی حل نشده در تمام سطوح آموزش در سراسر جهان تبدیل شده است (ریدوان و دیانتیمالا^۳، ۲۰۲۱). بی‌صدقاتی تحصیلی یک رفتار غیراخلاقی شایع (مانند دروغ‌گویی، پنهان کردن حقیقت، گول زدن و فریب) در محیط‌های آموزشی است که به افراد در دستیابی به نتایج دلخواه اما غیرمنصفانه، غیرقانونی و نادرست کمک می‌کند (مک کلانگ و گابرسون^۴، ۲۰۲۱). علی‌رغم ماهیت غیراخلاقی و ناپذیرفتنی بودن بی‌صدقاتی تحصیلی، شواهد پژوهشی نشان می‌دهد، این گونه رفتارها در همه محیط‌های تحصیلی از شیوع نسبی برخوردارند (آنو^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). ریدوان^۶ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی نشان دادند که ۷۶ درصد از دانشجویان مشارکت در بی‌صدقاتی تحصیلی را گزارش کردند.

نمی‌توان نقش خانواده‌ها را در گرایش فرزندان به بی‌صدقاتی تحصیلی از نظر دور نگه داشت. تعریف عملکرد خانواده پیچیده است و بیشتر بر افراد متمرکز است و شامل نقش‌ها (ساختار خانواده)، روابط، توسعه، رفاه و تعلق می‌باشد و در چارچوب روابط عاطفی قابل توجه صورت می‌گیرد. اساساً عملکرد سالم خانواده به عنوان روشی پویا در ارتباط با یکدیگر تعریف می‌شود (کوکپهارا^۷ و همکاران، ۲۰۲۰). عملکرد خانواده توانایی خانواده در انطباق با شرایط ایجاد شده در طول حیات، حل تعارض‌ها، همبستگی میان اعضاء و موفقیت در الگوهای انضباط و رعایت مرزهای بین افراد با هدف صیانت از نظام خانواده می‌باشد (دوسی^۸ و همکاران، ۲۰۲۱). برقراری و نگهداری رابطه‌های فعال خانوادگی و دارا بودن حمایت اجتماعی و شرکت در تعاملات جمعی در پویا ماندن و طراوت فرد کمک بزرگی می‌کند (ژانگ^۹ و همکاران، ۲۰۲۳). فرزندان ناسازگار و مسأله‌دار (محروم از جو عاطفی خانواده) و فرزندان که مربوط به خانواده‌های پر کشمکش‌اند، در معرض رفتارهای ناسازگارانه قرار دارند و نسبت به دانش‌آموزانی که والدین آنها با هم زندگی می‌کنند، نمرات پایین‌تری می‌گیرند بی‌صدقاتی تحصیلی و همچنین احتمال ترک زودهنگام مدرسه در میان آنها بیشتر است (والدز-ژوانارز و پریز-د-لما^{۱۰}، ۲۰۲۳).

عامل دیگری که می‌تواند در پیشگیری از بی‌صدقاتی تحصیلی در افراد مؤثر باشد، هوش معنوی^{۱۱} است. هوش معنوی شامل هدایت و معرفت درونی^{۱۲}، حفظ تعادل فکری، آرامش درونی و بیرونی و عملکردی همراه با بصیرت و ملایمت و مهربانی می‌باشد و توانایی به دست آوردن قدرتی که افراد را برای رسیدن به رویاهای‌شان یاری می‌دهد. هوش معنوی، یکی از ابعاد جدید هوش انسان است که از آن برای حل مسائل مفهومی و ارزشی استفاده می‌شود و زمینه‌ساز افراد را می‌سازد (آندری^{۱۳}، ۲۰۲۳). بسیاری از روانشناسان معتقدند که هوش معنوی توانایی رفتار کردن با دلسوزی و دانایی در حین آرامش درونی و بیرونی، صرف نظر از پیشامدها و رویدادهاست چراکه سبب می‌شود همه چیز آنطور که هست دیده شود. افراد باهوش معنوی در حین قضاوت، توانایی منصفانه و دلسوزانه رفتار کردن را دارند (اسدزندی و همکاران، ۱۴۰۲). استفاده از هوش معنوی دانش‌آموزان را قادر می‌سازد، نقاط ضعف و قوت خودشان را پیدا کنند، احساس شادکامی نمایند. وقتی افراد احساس شادی کنند، خلاق‌تر و کارآمدتر هستند و می‌توانند بهتر تصمیم‌گیری نمایند (اردونی و همکاران، ۱۴۰۲). افراد دارای اهداف تبحری موفقیت خود را بر اساس تسلط بر تکلیف می‌سنجند. برای این افراد یادگیری و بهبود مهارت‌ها خود دارای ارزش

1. academic dishonesty
2. Rusdi
3. Ridwan, & Diantimala
4. McClung & Gaberson
5. Onu
6. Ridwan
7. Kukiwara
8. Dossi
9. Zhang
10. Valdez-Juárez & Pérez-de-Lema
11. spiritual intelligence
12. inner knowledge
13. Andrei

درونی، یک جستجوی فردی برای معنی، هدف و لازم درگیری در موقعیت‌های چالش‌انگیز است، به همین خاطر این افراد پایداری بیشتر در جهت بهبود عملکرد نشان می‌دهند (اکبری و همکاران، ۱۴۰۲).

به نظر می‌رسد عوامل واسطه‌ای وجود دارند که بر بی‌صدقاتی تحصیلی در افراد تأثیر می‌گذارند. از جمله این عوامل می‌توان به خودپنداشت تحصیلی^۱ اشاره داشت. فرایند شکل‌گیری ارزش‌یابی از خودپنداشت متأثر از تجارب آموزشی دانش‌آموزان و تفسیر محیط آموزشی است و بیانگر دانش و ادراکات فردی درباره نقاط قوت و ضعف خود در یک حوزه تحصیلی معین و عقاید فردی درباره توانایی‌ها در انجام موفقیت‌آمیز تکالیف تحصیلی در سطوح طراحی شده است (اونو و همکاران، ۲۰۲۱). افرادی که در انجام کارها خود را اثربخش‌تر، مطمئن‌تر و توانمندتر می‌دانند در مقایسه با سایرین از خودپنداشت تحصیلی بالایی برخوردار خواهند بود و بالطبع چنین خودپنداشتی منجر به رشد و پیشرفت تحصیلی آتی فرد و عدم بروز هیجان‌ات منفی در وی می‌شود (باسلی و مک لین، ۲۰۲۱). بررسی‌های صورت گرفته در زمینه عوامل پیش‌بینی کننده بی‌صدقاتی تحصیلی بیشتر از آن‌که به ویژگی‌های شخصیتی و تحصیلی دانش‌آموزان بپردازند، بیشتر به عوامل محیطی و آموزشی توجیه داشته‌اند. در این میان تأثیر عوامل تحصیلی و خانوادگی به عنوان یکی از عوامل شخصیتی می‌تواند نسبت به عوامل محیطی پایدارتر باشند.

وجود جو عاطفی خانواده، خودپنداشت تحصیلی و پایبندی به اعتقادات معنوی که کنترل‌کننده رفتار و احساسات آدمی است، فرد را به این واقعیت که تقلب کردن ذاتاً عمل ناشایست و ناپسندی است و با صفات شخصیتی وی ناسازگار است، مواجه می‌کند و این همان درونی کردن ارزش‌هاست؛ فرایندی که بدون وجود هرگونه پیامد یا بازخوردی فرد را نسبت به عمل، جذب یا دفع می‌کند. در این حالت، دیگر فرد این عمل را آنقدر ناپسند می‌داند که به خود اجازه نمی‌دهد هنگامی که رفتارش تحت مراقبت نیست یا مورد غفلت مراقبان امتحان قرار گرفته است، مرتکب این عمل شود. بررسی‌های صورت گرفته در زمینه عوامل پیش‌بینی کننده بی‌صدقاتی تحصیلی بیشتر از آن‌که به ویژگی‌های شخصیتی و تحصیلی دانش‌آموزان بپردازند، بیشتر به عوامل محیطی و آموزشی توجیه داشته‌اند. در این میان تأثیر عوامل تحصیلی و خانوادگی به عنوان یکی از عوامل شخصیتی می‌تواند نسبت به عوامل محیطی پایدارتر باشند. در واقع دانش‌آموزی که در پاسخ به یک نیاز درونی و پایدار مبادرت به تقلب می‌کند، مادامی که این نیاز در او باشد در هر شرایط محیطی نیز این کار را انجام می‌دهد. براین اساس و با توجه به اینکه تا کنون پژوهش‌های اندکی به بررسی ارتباط عوامل تحصیلی شامل رابطه جو عاطفی خانواده، هوش معنوی و خودپنداشت تحصیلی با گرایش دانش‌آموزان به بی‌صدقاتی تحصیلی پرداخته‌اند، پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی بی‌صدقاتی تحصیلی بر اساس جو عاطفی خانواده، هوش معنوی و خودپنداشت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم شهر خرم‌آباد انجام شد.

روش

روش پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع تحلیل مسیر بود. جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل کلیه دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تشکیل دادند که از بین آنها به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای ۳۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به تحقیق حاضر شامل عدم وجود اختلالات روانشناختی تشخیص داده شده، اعلام رضایت برای حضور در پژوهش، بازه سنی بین ۱۶ الی ۱۸ سال و مشغول به تحصیل در رشته‌های علوم انسانی، ریاضی و فیزیک ملاک‌های خروج که شامل عدم تکمیل پرسشنامه‌ها و یا تکمیل پرسشنامه‌ها به صورت مخدوش و بی‌پاسخ گذاشتن حداقل ۵ درصد از سؤالات، عدم تمایل به همراهی در پژوهش در زمان اجراء در نظر گرفته شد. به منظور رعایت اخلاق پژوهشی، توضیحاتی در خصوص هدف از انجام پژوهش، کاربرد اطلاعات جمع‌آوری شده، ذکر این مطلب که اصل رازداری در مورد اطلاعات شخصی رعایت می‌شود و نتایج به صورت کلی استفاده می‌گردد، قبل از اجرای پرسشنامه‌ها به شرکت‌کنندگان داده شد. در ضمن مقاله حاضر دارای کداخلاق از کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز به شماره IR.IAU.AHVAZ_REC.1401.048 نیز می‌باشد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مسیر و نرم‌افزارهای آماری SPSS نسخه ۲۷ و AMOS نسخه ۲۵ استفاده شد.

1. academic self-concept
 2. Beasley & McClain

ابزار سنجش

پرسشنامه بی‌صدقاتی تحصیلی^۱ (ADQ): این پرسشنامه توسط خامسان و امیری (۱۳۹۰) برای مطالعه بی‌صدقاتی تحصیلی دانشجویان و دانش‌آموزان ایرانی در ۱۷ گویه و در دو بخش تقلب در امتحانات و تقلب در تکالیف درسی ساخته شد. نمره‌گذاری در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. حد پایین و بالای آزمون برای هر فرد به ترتیب از ۱۷ تا ۸۵ است. در پژوهش خامسان و امیری (۱۳۹۰)، آلفای کرونباخ برای سوالات پرسشنامه ۰/۷۲ بدست آمد روایی مقیاس نیز به شیوه تحلیل عامل اکتشافی و با استفاده از روش مؤلفه‌های اصلی بررسی شد و ۰/۸۶ به دست آمد. در این پژوهش، پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

پرسشنامه جو عاطفی خانواده^۲ (FPQ): پرسشنامه ۱۶ گویه‌ای جو عاطفی خانواده^۳ توسط هیل برن^۴ (۱۹۶۴) طراحی شد. این پرسشنامه در بردارنده ۸ خرده مقیاس است که عبارتند از: محبت، نوازش، تأیید کردن، تجربه‌های مشترک، هدیه دادن، تشویق، اعتماد و احساس امنیت. هر دو سؤال این پرسشنامه به یک خرده مقیاس مرتبط است. پاسخنامه این آزمون به صورت مقیاس لیکرت و رتبه‌بندی پنج‌گزینه‌ای می‌باشد که در بردارنده پاسخ‌های خیلی کم (۱)؛ کم (۲)؛ در حد متوسط (۳)؛ زیاد (۴) و خیلی زیاد (۵) است و آزمودنی برحسب احساس درونی خود یکی از آنها را علامت می‌زند. حد پایین و بالای آزمون برای هر فرد به ترتیب از ۱۶ تا ۸۰ است. هیل برن (۱۹۶۴) برای تعیین روایی همزمان مقیاس فوق از پرسشنامه ملاکی (AFC) استفاده کردند که ضریب روایی پرسشنامه ۰/۶۷ به دست آمد. سبزیان و همکاران (۱۳۹۷) بررسی همسانی درونی مقیاس جو عاطفی خانواده از روش‌های آلفای کرونباخ، تنصیف و گاتمن استفاده شد که به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۷۷ و ۰/۷۷ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول این مقیاس است. روایی مقیاس نیز به شیوه تحلیل عامل اکتشافی و با استفاده از روش مؤلفه‌های اصلی بررسی شد و ۰/۸۳ به دست آمد. در این پژوهش، پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد.

پرسشنامه هوش معنوی^۵ (SIQ): هوش معنوی در ایران، با توجه به ویژگی‌های فرهنگی این جامعه، توسط عبدالله‌زاده و همکاران (۱۳۸۷) ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۹ ماده و دو خرده متغیر درک و ارتباط با سرچشمه هستی و زندگی معنوی می‌باشد. نمره‌گذاری آن در طیف لیکرت از کاملاً مخالفم (نمره ۱)، خیلی مخالفم (نمره ۲)، کمی مخالفم (نمره ۳)، بی‌نظر (نمره ۴)، کمی موافقم (نمره ۵)، خیلی موافقم (نمره ۶) و کاملاً موافقم (نمره ۷) می‌باشد. حداقل نمره ۲۹ و حداکثر نمره ۲۰۳ می‌باشد. در تحقیق امام‌قلیان و همکاران (۱۳۹۶) پایایی به روش آلفای کرونباخ این آزمون برابر با ۰/۸۹ به دست آمد و روایی علاوه بر روایی محتوایی صوری که سوال‌ها با نظر متخصصان تایید شده و در تحلیل عاملی نیز استفاده شده، همبستگی کلی سوال‌ها بالای ۰/۳۰ گزارش شده است. در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۸۵ به دست آمده است.

پرسشنامه خودپنداشت تحصیلی^۶ (ASQ): پرسشنامه خودپنداشت تحصیلی توسط چن و تومسون^۷ (۲۰۰۴) معرفی شد. این پرسشنامه ۱۵ سوال داشته و هدف آن ارزیابی ابعاد مختلف خودپنداشت تحصیلی (عمومی، آموزشی، غیرآموزشگاهی) می‌باشد. طیف نمره‌گذاری آن بر اساس طیف لیکرت ۴ گزینه‌ای می‌باشد. تمرکز این پرسشنامه بر سنجش خودپنداشت دانش‌آموزان و دانشجویان است. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۴ درجه‌ای (۱: کاملاً مخالف تا ۴: کاملاً موافق) انجام می‌شود. حد پایین و بالای آزمون برای هر فرد به ترتیب از ۱۵ تا ۶۰ است. چن و تومسون (۲۰۰۴) در پژوهش خود روایی محتوایی صوری مورد تایید قرار گرفت و پایایی به روش آلفای کرونباخ آن ۰/۷۵ بدست آمده است. در پژوهش افشاری زاده و همکاران (۱۳۹۲) روایی محتوایی، روایی سازه و روایی همگرایی این پرسشنامه با پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ مورد سنجش قرار گرفت و ۰/۷۸ بدست آمد. برای محاسبه پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده گردید که پایایی آن ۰/۷۸ بدست آمد. در این پژوهش، پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

1. Academic Dishonesty Questionnaire
2. Family Preferences Questionnaire
3. Family Preferences Questionnaire
4. Hill burn
5. Spiritual Intelligence Questionnaire
6. Academic Self-Concept Questionnaire
7. Chen & Thompson

یافته ها

کمترین فراوانی شرکت کنندگان به ترتیب مربوط به سنین ۱۶ سال (۳۱/۶۷±۴/۸۲)، ۱۷ سال (۳۲/۶۷±۴/۹۸) و ۱۸ سال (۳۵/۶۶±۵/۴۳) بود.

در جدول ۱ اطلاعات توصیفی مربوط به میانگین و انحراف معیار به همراه ضرایب همبستگی بین متغیرهای جو عاطفی خانواده، هوش معنوی و خودپنداشت تحصیلی با بی‌صدافتی تحصیلی ارائه شده است.

جدول ۱. ضرایب همبستگی ساده، میانگین و انحراف استاندارد کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴
۱- جو عاطفی خانواده	۴۹/۱۸	۹/۲۹۴	۱			
۲- هوش معنوی	۱۲۴/۰۵	۲۳/۶۴۸	۰/۴۲۸**	۱		
۳- خودپنداشت تحصیلی	۳۷/۹۵	۷/۰۵۴	۰/۳۷۳**	۰/۴۵۴**	۱	
۴- بی‌صدافتی تحصیلی	۵۱/۳۲	۶/۰۸۲	-۰/۲۸۸**	-۰/۴۰۴**	-۰/۵۷۹**	۱

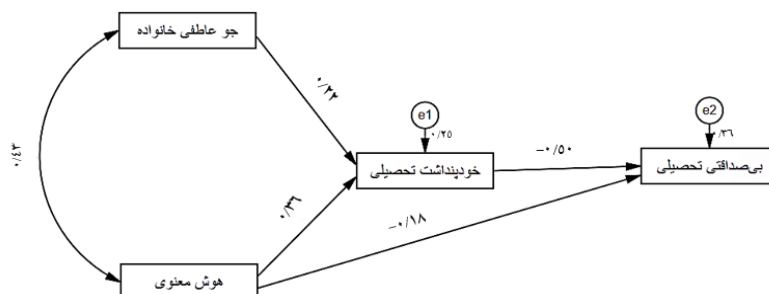
** $p \leq 0/01$

با توجه به نتایج جدول ۱ تمامی ضرایب همبستگی محاسبه شده بین جو عاطفی خانواده، هوش معنوی و خودپنداشت تحصیلی با بی‌صدافتی تحصیلی منفی و معنی‌دار بود ($p < 0/01$). منفی بودن ضرایب بدست آمده نشان‌دهنده وجود رابطه معکوس بین جو عاطفی خانواده، هوش معنوی و خودپنداشت تحصیلی با بی‌صدافتی تحصیلی دانش‌آموزان است.

به منظور ارزیابی الگوی پیشنهادی از مدل‌بانی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد. قبل از تحلیل داده‌های برای اطمینان از این‌که داده‌های این پژوهش مفروضه‌های زیربنایی مدل معادلات ساختاری را برآورد می‌کنند، پیش‌فرض بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها و هم‌خطی چندگانه مورد بررسی قرار گرفت و تخطی از نرمال بودن داده‌ها مشاهده نشد. در پژوهش حاضر ضریب چولگی و کشیدگی متغیرها به ترتیب جو عاطفی خانواده $-0/41$ و $0/05$ ، هوش معنوی $0/44$ و $-1/52$ ، خودپنداشت تحصیلی $-0/28$ و $-0/21$ بی‌صدافتی تحصیلی $0/06$ و $0/27$ ، بدست آمد. با توجه به معیار نرمال بودن، متغیرهای پژوهش همگی دارای قدرمطلق ضریب کجی کمتر از ۳ و قدرمطلق کشیدگی کمتر از ۱۰ می‌باشند بنابراین، تخطی از نرمال بودن داده‌ها مشاهده نشد.

برای متغیر بی‌صدافتی تحصیلی آماره تحمل (و عامل تورم واریانس) به ترتیب برای متغیرهای هوش معنوی $0/63$ ($1/24$)، جو عاطفی خانواده $0/62$ ($1/27$) و خودپنداشت تحصیلی $0/48$ ($1/51$) به دست آمد. با توجه به این‌که ارزش‌های تحمل به دست آمده برای متغیرها، بالای $0/10$ می‌باشد لذا نشان‌دهنده عدم وجود هم‌خطی چندگانه بین متغیرها می‌باشد. مقدار عامل تورم واریانس به دست آمده نیز برای متغیرها کوچک‌تر از ۱۰ بوده که نشان می‌دهد بین متغیرها هم‌خطی چندگانه وجود ندارد.

در شکل ۱ ضرایب استاندارد مدل نقش میانجی خودپنداشت تحصیلی در رابطه بین جو عاطفی خانواده و هوش معنوی با بی‌صدافتی تحصیلی نشان داده شده است.

شکل ۱. مدل نهایی پژوهش حاضر به همراه ضرایب استاندارد مسیرها میانجی خودپنداشت تحصیلی در رابطه بین جو عاطفی خانواده و هوش معنوی با بی‌صدافتی تحصیلی

الگوی ساختاری بی‌صدقاتی تحصیلی براساس جو عاطفی خانواده و هوش معنوی با میانجیگری خودپنداشت تحصیلی در دانش‌آموزان
The structural model of academic dishonesty based on the emotional atmosphere of the family and spiritual ...

همان‌طور که نتایج شکل ۱ نشان می‌دهد خودپنداشت تحصیلی بین متغیرهای جو عاطفی خانواده به بی‌صدقاتی تحصیلی و هوش معنوی به بی‌صدقاتی تحصیلی نقش واسطه ایفا می‌کند. بر اساس نتایج این پژوهش با افزایش جو عاطفی خانواده و هوش معنوی، متغیر خودپنداشت تحصیلی افزایش و به دنبال افزایش خودپنداشت تحصیلی، بی‌صدقاتی تحصیلی کاهش داشته است شاخص‌های مربوط به برازش مدل نهایی در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۲. ضریب مسیر مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل استاندارد

متغیر	مدل نهایی برآورد استاندارد β	برآورد استاندارد B	نسبت بحرانی	سطح معنی‌داری
جو عاطفی خانواده \leftarrow خودپنداشت تحصیلی	۰/۲۲	۰/۱۷	۳/۹۲۷	۰/۰۰۷
هوش معنوی \leftarrow خودپنداشت تحصیلی	۰/۳۶	۰/۱۱	۶/۴۹۲	۰/۰۰۱
جو عاطفی خانواده \leftarrow بی‌صدقاتی تحصیلی	-	-	-	-
هوش معنوی \leftarrow بی‌صدقاتی تحصیلی	-۰/۱۸	-۰/۰۵	-۴/۴۱۱	۰/۰۰۱
خودپنداشت تحصیلی \leftarrow بی‌صدقاتی تحصیلی	-۰/۵۰	-۰/۴۳	-۹/۵۹۱	۰/۰۰۱

بر اساس نتایج بدست آمده در جدول ۲ جو عاطفی خانواده به خودپنداشت تحصیلی ($\beta=۰/۲۲, p<۰/۰۰۷$)، هوش معنوی به خودپنداشت تحصیلی ($\beta=۰/۳۶, p<۰/۰۰۱$)، هوش معنوی به بی‌صدقاتی تحصیلی ($\beta=-۰/۱۸, p<۰/۰۰۱$) و خودپنداشت تحصیلی به بی‌صدقاتی تحصیلی ($\beta=-۰/۵۰, p<۰/۰۰۱$) معنی‌دار بودند. بر این اساس ضرایب مسیر تمامی متغیرها به جز جو عاطفی خانواده به بی‌صدقاتی تحصیلی معنی‌دار بودند که بر این اساس مسیر جو عاطفی خانواده به بی‌صدقاتی تحصیلی از مدل حذف گردید (شکل ۱).
جدول ۴ نتایج بوت استرپ را برای مسیرهای غیرمستقیم در الگوی نهایی پژوهش نشان می‌دهد.

جدول ۳. نتایج بوت استرپ برای مسیرهای غیرمستقیم

متغیر	داده	مقدار بوت استرپ	حد پایین	حد بالا	خطای استاندارد	سطح معنی‌داری
جو عاطفی خانواده \leftarrow خودپنداشت تحصیلی \leftarrow بی‌صدقاتی تحصیلی	-۰/۱۰	-۰/۱۴	-۰/۱۵	-۰/۰۷	۰/۰۰۶	۰/۰۱
هوش معنوی \leftarrow خودپنداشت تحصیلی \leftarrow بی‌صدقاتی تحصیلی	-۰/۱۸	-۰/۲۲	-۰/۲۷	-۰/۰۹	۰/۰۱۲	۰/۰۱

سطوح اطمینان جدول ۳ حاکی از معنی‌داری مسیر غیرمستقیم جو عاطفی خانواده به بی‌صدقاتی تحصیلی با نقش واسطه‌ای خودپنداشت تحصیلی ($\beta=-۰/۱۰$) و هم‌چنین، مسیر غیرمستقیم هوش معنوی به بی‌صدقاتی تحصیلی با نقش واسطه‌ای خودپنداشت تحصیلی ($\beta=-۰/۱۸$) بدست آمد که در سطح $p=۰/۰۱$ معنی‌دار بودند.

جدول ۴. نتایج شاخص‌های برازندگی مدل نهایی

مدل	χ^2	df	χ^2/df	GFI	AGFI	TLI	IFI	NFI	CFI	RMSEA
مدل نهایی	۳۶/۴۱۲	۱۷	۲/۱۴۱	۰/۹۴	۰/۹۵	۰/۹۷	۰/۹۶	۰/۹۵	۰/۹۶	۰/۰۶
دامنه پذیرش	-	-	۳<	۰/۹>	۰/۹>	۰/۹>	۰/۹>	۰/۹>	۰/۹>	۰/۰۸<

همان‌طور که نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، شاخص‌های برازندگی الگوی پژوهش حاضر، شامل مجذور کای (χ^2) برابر با ۳۶/۴۱۲، درجه آزادی (df) برابر با ۱۷، نسبت مجذور کای نسبی (χ^2/df) برابر با ۲/۱۴۱، شاخص‌های برازندگی فزاینده (IFI) برابر با ۰/۹۶، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) برابر با ۰/۹۶، شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰/۹۴، شاخص نیکویی برازش تطبیقی (AGFI) برابر با ۰/۹۵، شاخص تاکر-لویز (TLI) برابر با ۰/۹۷ و شاخص جذر برآورد خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۶ می‌باشد. بنابراین الگو اصلاح شده از برازندگی قابل قبولی برخوردار است.

هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی ساختاری بی‌صدافتی تحصیلی براساس جو عاطفی خانواده و هوش معنوی با میانجیگری خودپنداشت تحصیلی در دانش‌آموزان بود. نتایج حاکی از آن بود که جو خانوادگی با بی‌صدافتی تحصیلی رابطه مستقیم ندارد اما از طریق میانجیگری خودپنداشت تحصیلی اثر غیرمستقیم بر بی‌صدافتی تحصیلی دانش‌آموزان داشته است. این نتایج با یافته ریدوان دینتیمالا (۲۰۲۱) و آن و همکاران (۲۰۲۰) ناهمسو بود. در توجیه این یافته و تبیین چرایی عدم تأثیر جو عاطفی خانواده بر بی‌صدافتی تحصیلی شاید بتوان به ضعف محیط‌های آموزشی موجود اشاره نمود. محیط‌های آموزشی موجود، گرایش به معلم محوری و موضوع محوری داشته و به یادگیرنده، توانمندی‌ها و علایق فراگیران و دانش‌آموزان در فرایند یادگیری و آموزش توجه نمی‌شود. لذا به علت این بی‌توجهی یا کم‌توجهی، دانش‌آموزان محتوای مواد آموزشی، روش تدریس معلمان و در مجموع، جو و محیط آموزشی را فاقد جذابیت، معنی‌داری، چالش‌پذیری و انتخاب‌ناسته‌اند. نتیجه این امر نیز می‌تواند در ایجاد نگرش‌های تحصیلی مثبت یا منفی و تقلب تحصیلی دانش‌آموزان نمود یابد. بنابراین در صورت وجود محیط‌های آموزشی فراگیر محور و فعال آموزشی است که می‌توان انتظار داشت فراگیران از تقلب تحصیلی کمتری برخوردار باشند. شاید بتوان یکی از دلایل دیگر آن را شیوه اندازه‌گیری بی‌صدافتی دانست. روابط عاطفی والدین با یکدیگر و فرزندان، شیوه‌های فرزندپروری، قاطعیت همراه با ارائه آزادی به فرزندان و در مجموع جو عاطفی حاکم بر خانواده ارتباط نزدیکی با رشد و شکل‌گیری برخی ویژگی‌های فرزندان خانواده و از جمله کاهش بی‌صدافتی تحصیلی و افزایش خودپنداشت دارد. بنابراین می‌توان گفت که هر اندازه خانواده از محیط و جو عاطفی سالم و در نتیجه رفتارها و تعاملات مؤثرتری بهره‌مند باشد و به عبارتی صداقت، صمیمیت، یکدلی، یکرنگی، ملاحظت، مهربانی و عشق بر فضای عمومی خانواده مستولی گردد، به همان میزان نیز بی‌صدافتی تحصیلی کاهش می‌یابد (ریدوان و همکاران، ۲۰۲۱).

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بین هوش معنوی با بی‌صدافتی تحصیلی اثر مستقیم و از طریق میانجیگری خودپنداشت تحصیلی اثر غیرمستقیم بر بی‌صدافتی تحصیلی دانش‌آموزان داشته است. این یافته با یافته حسینی (۱۴۰۰) و اونو و همکاران (۲۰۲۱) همسو بود. کوسلینیاک و بوجانوسکا^۲ (۲۰۱۹) بر این باورند که ارزش‌های انسانی همچون ارزشمندی دانش و تحصیل و گرایش‌های اجتماعی مثبت با رفتارهای غیراخلاقی رابطه منفی دارند. به این ترتیب، ارزش‌های متمرکز بر شخص (لذت‌فردی و قدرت ناشی از موفقیت در امتحانات و فعالیت‌ها پس از انجام تقلب) با نداشتن صداقت تحصیلی رابطه مثبت نشان می‌دهند و درحقیقت، بی‌صدافتی یک الگوی رفتاری است که به‌طور مشهود از منظر ارزش‌های درک‌شده به‌وسیله افراد تبیین می‌شود. افراد با هوش معنوی بالا، تمایل کمتری به استفاده از بی‌صدافتی در محیط آموزشی دارند (عبداللهی مقدم و حسوند، ۱۴۰۲). به طوری که افرادی که گرایش معنوی بیشتری دارند، از نظر پایبندی به اصول اخلاقی در سطح بالاتری‌اند و عزت‌نفس بیشتری دارند و در نتیجه، در آنان گرایش به تقلب و بی‌صدافتی پایین‌تر است. با توجه به این یافته پژوهش و بر مبنای راهکارهای ارتقای هوش معنوی که در مبنای نظری مطرح شدند، برای ارتقای ابعاد هوش معنوی به کارگزاران بخش آموزشی و همچنین متولیان حوزه‌های فرهنگی در مدارس پیشنهاد می‌شود که به جای برخورد صرفاً تخلفاتی با پدیده تقلب، با پرورش و احیای تفکر انتقادی در میان دانش‌آموزان نسبت به این موضوع، زمینه‌های کسب معرفت و آگاهی آنها نسبت به پیامدهای مخرب تقلب بر فرد و جامعه را فراهم آورند (حسینی و همکاران، ۱۴۰۰). چنانچه توانایی برای سود جستن از منابع معنوی را به عنوان یک هوش قلمداد کنیم. پس این توانایی بایستی در حل مسائل زندگی و رسیدن افراد به اهداف کمک نماید و منجر به سازگاری و خودپنداشت بهتر آنان گردد. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که بین معنویت با رضایت و هدفمندی زندگی، سلامت و بهزیستی رابطه مثبت وجود دارد (آنو و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین توانایی‌های معنوی می‌تواند اثرات مثبت و محصولات سودمندی برای فرد به ارمغان آورد، به خصوص هنگامی که این نتایج بر اساس محیط اجتماعی و فرهنگی افراد مورد ارزشیابی قرار گیرد. هوش معنوی زاینده بینشی عمیق در وقایع زندگی است و شخص را در برابر حوادث زندگی مقاوم می‌کند و به وسیله آن افراد به مشکلات معنایی و ارزشی پرداخته و آن را حل می‌کنند. درواقع خودپنداشت تحصیلی با رضایت از زندگی در بزرگسالان ارتباط دارند. چرا که موفقیت تحصیلی، شایستگی اجتماعی و پرهیز از رفتارهای

1. Alan

2. Koscielniak & Bojanowska

خطرناک (که ناشی از خودکارآمدی بالا هستند) در به دست آوردن زندگی تحصیلی توأم با رضایت و خشنودی نقش دارند و بی‌صدقاتی تحصیلی را در آنها کاهش می‌دهد (اسدی زندی و همکاران، ۱۴۰۲).

یافته دیگر پژوهش نشان داده که بین خودپنداشت تحصیلی با بی‌صدقاتی تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد. نتیجه پژوهش حاضر با پژوهش‌های سبزیان و گراوند (۱۴۰۱) و باران و جانسون^۱ (۲۰۲۰) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان اذعان داشت، خودپنداشت بازخوردها، احساسات و دانش فرد را درباره توانایی، مهارت و قابلیت پذیرش بیان می‌کند که شامل سه مؤلفه تصویر خود یا خود حقیقی، خود حقیقی و حرمت خود است. هرچه فاصله بین تصویر خود و خود آرمانی زیادتر شود حرمت خود کاهش پیدا می‌کند. آگاهی به میزان فاصله بین این دو خود، حاصل تجارب زندگی خویش و ارتباط با افراد است. در زمینه تحصیلی نیز خودپنداشت ماحصل مقایسه بین این دو خود در موفقیت یا شکست در زمینه تکالیف، وظایف و مسئولیت‌های تحصیلی است. از این رو هرچه دانش‌آموز در زندگی تجارب منفی‌تر و شکست‌های بیشتری را تجربه کرده باشد، طبیعتاً میزان فاصله بین این دو خود افزایش و حرمت خود کاهش می‌یابد، در نتیجه خودپنداشت او دچار خدشه می‌شود (والدز و همکاران، ۲۰۲۳). گاهی دانش‌آموز به دنبال سریع‌ترین راه برای جبران و بهبود خودپنداشت خویش است که تقلب برای به دست آوردن بهترین رتبه کارآمدترین روش ممکن است. در هر دو حال، دانش‌آموز دست به رفتارهای تقلب و بی‌صدقاتی تحصیلی خواهد زد که رفتارهای مبتنی بر فریب و نیرنگ برای رسیدن به پیامدها و نتایجی مطلوب است که فرد شایستگی آن را ندارد (آنو و همکاران، ۲۰۲۱).

به طور کلی با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان بیان کرد که بی‌صدقاتی تحصیلی عامل مهمی در کاهش پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان محسوب می‌شود. به خصوص در وضعیتی که آموزش مجازی و پرسش و پاسخ مجازی باشد، بی‌صدقاتی به دلیل حذف کنترل بیرونی و نظارت مستقیم آموزگار، در صورتی که از پیش به دانش‌آموز مسئولیت‌پذیری و نحوه کنترل درونی آموزش داده نشده باشد، امری طبیعی است. نظام آموزشی، دبیران و والدین باید مدیریت رفتاری دانش‌آموزان را یاد بگیرند چرا که با حذف نظارت بیرونی از سوی دبیران، کنترل بیرونی حذف می‌شود و در نهایت دانش‌آموز به بی‌صدقاتی روی می‌آورد. با حذف کنترل بیرونی تنها عاملی که منجر به عدم بی‌صدقاتی دانش‌آموز و مسئولیت‌پذیری وی در قبال آموزش می‌شود، کنترل درونی اوست که به آموزش از طرف والدین و نظام آموزشی نیاز دارد در صورتی که با وجود خودپنداشت تحصیلی در دانش‌آموزان، می‌توان بی‌صدقاتی تحصیلی را در آنها کاهش داد.

این پژوهش با محدودیت‌هایی روبرو بوده است. یکی از محدودیت‌های پژوهش محدود بودن جامعه آماری به دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم شهر خرم‌آباد، تعمیم نتایج به سایر دانش‌آموزان دختر و پسر در دیگر مقاطع تحصیلی در دیگر شهرها را با احتیاط همراه می‌سازد. محدودیت بعدی ممکن است وجود ویژگی‌های شخصیتی و تفاوت‌های فردی- خانوادگی شرکت‌کنندگان و تفاوت در سطح نگرش و آگاهی آنان در خصوص متغیرهای مورد مطالعه بر نتایج پژوهش تأثیر گذاشته باشد. از این رو پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابه در دیگر شهرها و در سایر دانش‌آموزان در دیگر مقاطع تحصیلی نیز صورت پذیرد و نتایج با هم مقایسه گردد. پیشنهاد می‌شود وجود بی‌صدقاتی تحصیلی در نظام آموزشی کشور و به طور خاص در مدارس و دانشگاه‌ها که از نهادهای جامعه‌پذیر نمودن نوجوانان و جوانان هستند، زنگ خطری است مبنی بر اینکه قوانین بخش‌هایی از جامعه نیازمند بازنگری است.

منابع

- اردونی، ص، آهی، ق، شهبازی زاده، ف، و جعفر طباطبایی، ت.س (۱۴۰۲). مدلیابی ساختاری هوش موفق براساس هوش معنوی با نقش میانجی اهداف پیشرفت در دانش‌آموزان دوره اول متوسطه. *دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*. ۱۶ (۱): ۹۲-۱۰۳.
- URL: <http://edcbmj.ir/article-1-2859-fa.html>
- اسدزندی، م، طیفیان، ل، و سپندی، م. (۱۴۰۲). تأثیر مشاوره معنوی مبتنی بر مدل قلب سلیم بر تجربه معنوی و هوش معنوی فرماندهان نظامی. *طب نظامی*. ۲۵ (۱): ۱۷۰۱-۱۷۰۹. doi: 10.30491/jmm.2023.1006317.0
- افشاری زاده، س. ا، کارشکی، ح، و ناصریان، ح. (۱۳۹۲). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان دبستانی شهر تهران. *فصلنامه علمی - پژوهشی روش‌ها و مدل‌های روانشناختی*. ۳ (۱۱): ۵۳-۶۶. doi: 20.1001.1.22285516.1392.3.11.4.6
- اکبری، ت.، فروغی سوهوا، ف، و عبیدی، س. (۱۴۰۲). پیش‌بینی بهزیستی تحصیلی در دانش‌آموزان دوره متوسطه بر اساس هوش معنوی و حمایت محیطی (مطالعه موردی شهرستان نمین) *پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری* ۸ (۵۶): ۱۴۵-۱۵۲. URL: <http://ijndibs.com/article-fa.html>

- امامقلیان، ف.، مصطفایی، م.ر.، حسین آبادی فراهانی، م.ج.، کشاورز، م. (۱۳۹۴). هوش معنوی و عوامل موثر بر آن در دانشجویان پرستاری: یک مطالعه توصیفی-مقطعی. *نشریه اسلام و سلامت*. ۲ (۲): ۱۶-۲۲. URL: <http://iahj.ir/article-1-111-fa.html>
- حسینی، س. م. (۱۴۰۰). بررسی رابطه دینداری و نگرش‌های مذهبی با گرایش به تقلب در امتحان بین دانشجویان. *پژوهش در آموزش معارف و تربیت اسلامی*، ۱۲(۱)، ۲۷-۴۴. URL: [10.22034/RIET.2022.10489.1088](https://doi.org/10.22034/RIET.2022.10489.1088)
- خامسان، ا. و امیری، م. ا. (۱۳۹۰). بررسی تقلب تحصیلی در میان دانشجویان دختر و پسر. *فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری*، ۶(۱)، ۵۳-۶۱. URL: <http://ethicsjournal.ir/article-1-722-fa.html>
- سبزیان، س.، قدم‌پور، ع.ا.، و میردردیکوند، ف.ا. (۱۳۹۷). تدوین مدل علی تقلب تحصیلی بر اساس عوامل فردی و بافتی با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی تحصیلی. *پژوهش در یادگیری آموزشی و مجازی*، ۵(۳)، ۴۳-۶۶. https://etl.journals.pnu.ac.ir/article_4498.html
- سبزیان، س.، و گراوند، ه. (۱۴۰۱). ارائه مدل علی تأثیر ادراکات کیفیت کلاسی و عدالت آموزشی بر تقلب تحصیلی با توجه به نقش میانجی‌گری خودکارآمدی تحصیلی. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۹(۴۶)، ۶۳-۸۴. URL: [10.22111/JEPS.2022.7003](https://doi.org/10.22111/JEPS.2022.7003)
- عبداله زاده، ح.، باقرپور، م.، بوژمهرانی، س.، و لطفی، م. (۱۳۸۸). هوش معنوی. تهران: انتشارات روان سنجی.
- عبداله‌ی مقدم، م.، و حسونوند، ف.ا. (۱۴۰۲). تدوین الگوی عوامل پیشاینده بی‌صدافتی تحصیلی در آموزش مجازی در دانش‌آموزان مدارس تیزهوشان مقطع متوسطه دوم در دوران گسترش پاندمی کروناویروس. *فصلنامه کودکان استثنایی*، ۲۳(۱): ۶۵-۷۶. URL: <http://joec.ir/article-1-1602-fa.html>
- میکاییلی منبع، ف.، و شیرزاده، م. (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین بی‌تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع با بی‌صدافتی تحصیلی. *روان شناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۲(۱)، ۱۲۵-۱۳۹. doi: 10.22098/jsp.2023.2223
- Alan, S., Ertac, S., & Gumren, M. (2020). Cheating and incentives in a performance context: Evidence from a field experiment on children. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 179, 681-701. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2019.03.015>
- Andrei, O. (2023). Enhancing religious education through emotional and spiritual intelligence. *HTS Teologiese Studies / Theological Studies*, 79(1). <https://www.ajol.info/index.php/hts/article/view/245602>
- Baran, L., & Jonason, P. K. (2020). Academic dishonesty among university students: The roles of the psychopathy, motivation, and self-efficacy. *Plos one*, 15(8), e0238141. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0238141>
- Beasley, S. T., & McClain, S. (2021). Examining Psychosociocultural Influences as Predictors of Black College Students' Academic Self-Concept and Achievement. *Journal of Black Psychology*, 47(2-3), 118-150. <https://doi.org/10.1177/0095798420979794>
- Chen, Y. H., & Thompson, M. S. (2004). Confirmatory Factor analysis of school self-concept inventory. *Collected in the database of education Resources information center*. <https://www.researchgate.net/publication/286626313>
- Dossi, G., Figlio, D., Giuliano, P., & Sapienza, P. (2021). Born in the family: preferences for boys and the gender gap in math. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 183, 175-188. DOI: 10.1016/j.jebo.2020.12.012
- Koscielniak, M., & Bojanowska, A. (2019). The Role of Personal Values and Student Achievement in Academic Dishonesty. *Frontiers in Psychology*, 10, 1-12. DOI: 10.3389/fpsyg.2019.01887
- Kukihara, H., Yamawaki, N., Ando, M., Nishio, M., Kimura, H., & Tamura, Y. (2020). The mediating effect of resilience between family functioning and mental well-being in hemodialysis patients in Japan: a cross-sectional design. *Health and quality of life outcomes*. 18(1):1-8. <https://hqlq.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12955-020-01486-x>
- McClung, E., & Gaberson, K. (2021). Academic Dishonesty Among Nursing Students: A Contemporary View. *Nurse Educator*: Vol. 46, No.2, Pp. 111-115. DOI: 10.1097/NNE.0000000000000863
- Onu, D., Onyedibe, C., Ugwu, L., & Nche, G. (2021). Relationship between religious commitment and academic dishonesty: is self-efficacy a factor? *Ethics & Behavior*, Vol. 31, No.1, Pp. 13-20. DOI: 10.1080/10508422.2019.1695618
- Ridwan, R., & Diantimala, Y. (2021). The positive role of religiosity in dealing with academic dishonesty. *Cogent Business & Management*, 8(1), 1875541. DOI: 10.1080/23311975.2021.1875541
- Ridwan, R., Diantimala, Y., Ntim, C. (2021). The positive role of religiosity in dealing with academic dishonesty. *Cogent Business & Management*, Vol. 8, No.1, Pp. 37-55. <https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1875541>
- Rusdi, S. D., Hussein, N., Rahman, N. A. A., Noordin, F., & Aziz, Z. Z. A. (2019). Academic Dishonesty among Tertiary Students in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 9(3), 512-520. DOI: 10.6007/IJARBS/v9-i3/5710
- Valdez-Juárez, L., Pérez-de-Lema, B. (2023). Creativity and the family environment, facilitators of self-efficacy for entrepreneurial intentions in university students: Case ITSON Mexico. *The International Journal of Management Education*, 21(1). <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2023.100764>
- Zhang, J., Xie, C., Li, X., Huang, S. (2023). Effects of risk message on loneliness and travel intention: roles of conflictive family atmosphere and risk propensity in the context of COVID-19 pandemic. *Current Issues in Tourism*. <https://doi.org/10.1080/13683500.2023.2194015>

الگوی ساختاری بی‌صداقتی تحصیلی براساس جو عاطفی خانواده و هوش معنوی با میانجیگری خودپنداشت تحصیلی در دانش‌آموزان
The structural model of academic dishonesty based on the emotional atmosphere of the family and spiritual ...